

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ПОЛИТИКАТА ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА ДЕЦАТА В БЪЛГАРИЯ

Темата на изследването в книгата на ст. н. с. д-р Капка Стоянова и ст. н. с. д-р Алла Кирова^{*} е изключително актуално поради същността на проблема. Известно е, че децата са бъдещето на нацията ни и всеки пропуск в управлението на тази сфера може да доведе до много неблагоприятни последици не само за тях, но и за цялостното развитие на страната. Трябва да се отбележи, че резултатите от подобни пропуски са особено трудно преодолими, което налага те да не се допускат от страна на обществото.

Актуалността на темата е свързана и със социално-икономическата обстановка у нас и по-специално с обедняването на голяма част от населението и с оформилите се негативни демографски тенденции (относително ниската раждаемост, неблагоприятната възрастова структура, голямата емиграция на предимно млади хора, увеличаващата се неграмотност сред най-младите и т.н.).

По-важните положителни характеристики на изследването се открояват в няколко насоки. Преди всичко много задълбочена е теоретичната обосновка на значението на благосъстоянието на децата. На тази основа са обосновани и приоритетните политики в това отношение с подчертана национална значимост. Правилно се посочва, че приоритетът, на който трябва да се отдели специално внимание, е свързан с присъединяването на страната ни към Европейския съюз. Във връзка с това авторките са проучили приетите документи и решения на международните организации, които имат отношение към изследвания проблем, както и опита на страните-членки на ЕС. Важно е, че в изложението на книгата тези решения и опит са съобразени с конкретните социални и икономически условия в страната, както и че не са подценени останалите национални приоритети в тази област. Добрата теоретична обосновка дава възможност на авторките да направят и много конкретни предложения за усъвършенстване на социалните политики.

Особено внимание заслужава изследването на връзката между макроикономиката и благосъстоянието на децата, която в този вид не е обосновавана в нашата социално-икономическа литература. На тази основа са определени индикаторите за благосъстоянието на децата. Авторките разпределят тези индикатори в две групи: косвени и преки. Това им позволява при анализа, от една страна, да създадат яснота за състоянието и проблемите на благосъстоянието на децата, а от друга, да обхванат всички негови аспекти и разностранните му проявления. Последното дава възможност да се използва и интердисциплинарен подход за изследване и решаване на проблемите, а анализът да бъде прозрачен, пълен, с реални оценки на действителността, както и да се приложат най-подходящите социални практики в това отношение. Този извод се потвърждава от цялостното изложение в книгата, а също и от направените в нея голям брой предложения, повечето от които са готови за прилагане в практиката. Разработена е методика за измерване обедняването на семействата с различен

^{*} Капка Стоянова, Алла Кирова. Приоритети и политики за благосъстоянието на децата. С., "Горекс Прес", 2002.

брой деца; определени са основните рискови фактори за обедняване на семействата с деца и са дадени конкретни предложения за тяхното преодоляване (по-специално статуса на децата в семействата с безработни родители, измерването на детското благосъстояние чрез семейните екзистенц-минимума); разработена е система от показатели за детското благосъстояние и много други.

Напълно обосновано специално внимание е отделено на преференциалните политики за децата в риск. Във връзка с това особено важно е извършеното идентифициране на тези деца, тъй като в социалната практика в това отношение съществува известна празнота. Идентификацията и структурирането на този феномен създава възможност за по-целенасочени социални политики, първоначално за омекотяване, а впоследствие за преодоляване на негативните ефекти в посочената област. И тук направените предложения са конкретни и полезни за социалната политика на обществото.

Задълбоченото теоретично изследване на връзката между макроикономиката и благосъстоянието на децата е дало възможност на авторките обективно да анализират законовата уредба в България с акцент върху зависимостта "майка-дете-семейство". Това от своя страна е важна предпоставка за оформянето на конкретни предложения за нейното по-нататъшно усъвършенстване с оглед осъществяването на приоритетите в социалната сфера на сегашния етап. За отбелязване са следните по-важни насоки в това отношение: защита правата на детето; равнопоставеност на жената-майка в семейството и професията; изграждане на система от семейни помощи и добавки за деца; социално подпомагане на рискови семейства с деца и т.н. Както в цялото изложение, така и тук авторките са обосנוвали най-благоприятните от тяхна гледна точка варианти на социални политики.

В книгата заслужено е отделено място и на ролята на неправителствените организации, които имат отношение към изследвания проблем, чийто опит не е особено голям и се нуждае от по-нататъшно обогатяване. Съобразявайки се и с опита на други страни, авторките са формулирали важни препоръки, които заслужават специално внимание.

Възможно е по някои от тезите в книгата да възникнат известни възражения, но това не може да се отрази върху общата положителна оценка на изследването. Освен това развитите тези са така добре обосновани, че поставят съответни изисквания и към евентуалните опоненти. Разбира се, споровете, основани на добра теоретична обосновка и познаване на действителността, са винаги полезни.

От направеното кратко изложение на характера на изследването в книгата за приоритетите и политиките за благосъстоянието на децата е ясно, че то представлява специален интерес особено за управленските ни кадри, които се занимават с проблемите на социалната политика и по-конкретно с политиката за подобряване благосъстоянието на децата. Ето защо книгата може да се препоръча на заинтересуваните държавни органи, специалисти, научни сътрудници и неправителствени организации, на студенти и др.

Ст.н.с. | ст. д-р Росица Гочева